

ZIMBABWE SCHOOL EXAMINATIONS COUNCIL
GRADE SEVEN EXAMINATION, SPECIMEN PAPER.

TSHIVENDA
PAPER 1

709/1

SPECIMEN PAPER

Time: 1 hour 30 minutes

NDAELA KHA VHAŊWALI VHA MULINGO

Mulingo uyu u tea u ŋwaliwa vhukati ha **awara nthihi na minithi ya furaru.** (1 hour 30 minutes)

1. Vhala ndaela idzi nga **ṭhogomelo** u sa athu thoma mulingo.
2. U songo vula bammbiri **ḷi** u sa athu **ḍivhadziwa**.
3. Shumisa penisela ya lushaka lwa **HB** kha bammbiri **ḷa** dziphindulo.
4. Nanga phindulo **nthihi fhedzi** yo teaho kha mbudziso **iṇwe** na **iṇwe**.
5. Arali wo khakha thutha zwavhuḍi phindulo yau u konou nanga yo teaho.
6. Wa swifhadza mabogisi a fhiraho **ḷithihi** kha mbudziso **iṇwe** na **iṇwe** phindulo yau i vha i songo tea.
7. Arali u sa pfesesi dzindaela vhudzisa muṇwalisi wa mulingo u sa athu thoma.
8. Fhindula **mbudziso dzoṭhe** kha bammbiri **ḷa** dziphindulo **ḷe** wa fhiwa.

Bammbiri ḷi ḷina masiatari a fumi o ṇwaliwaho na mavhili a songo ṇwaliwa.

Copyright: Zimbabwe School Examinations Council, Specimen Paper.

VHALANI LUŊWALO NI KONOU FHINDULA MBUDZISO DZI TEVHELAKHO

Muswoḍi Primary School
P O Box 92
Beitbridge

23 Khubvumedzi 2019

Kha khotsi anga

U anetshelwa ndi u dziṛwa khotsi anga. Ndovhona tshimangadzo ngei Tshipise. Ndi afha ndo xa mare. Maḍi ane a bvelela fhasi a tshi fhisa ngeno hu si na mulilo na ḍuvha ḽi sa fhisi.

Ro ri ri tshi swika henefho ra ṭanganedzwa nga zwanḍa zwivhili nga vho sabungu vho Aḽilali. Vho sabugu vho ri anetshela nga ḍivhazwakale ya vhupo honoho. Vho kona na u ri vhudza uri arali tshisima tshahone tsha fhaṭeledzwa tshi a pfuluwa tsha yo sima huṛwe.

Ro ḍo vhudziswa uri ri a kona u ṭamba nga maḍi heneyo ngauri a vha a tshi khou fhisa. Ro ita na u ṭamba milenzhe. Ndo wana vhagudi vhoṭhe vho takala nga u dalela fhethu ha vhufa ha Tshipise. Khonani yanga Ṭhupheyo o vha o takalesa a nga a sa fara makole. Mugudisi Vho Mbulaeni vho kombetshedza vhagudi uri vha dzhene khombini ye ra ṭuwa ngayo ngauri ḍuvha ḽo vha ḽi tshi vho tota tombo. Mashudumavhi ro ḍo wana phatshara ri tshi swika Ṭshitulipasi. Ri tshi humela hayani naho hu si na zwe ra vha ro hwala zwa maramani ro vha ri nazwo.

Kha vha sale Vho Thilivhali.

Wavho

Aḍivhaho

MBUDZISO

1. Muṛwali o vhona tshimangadzo ngafhi?
 - A. Tshipise
 - B. Beitbridge
 - C. Tshitulipasi
 - D. Muswoḍi
2. Ndi mini tshe tsha vha tshi tshi mangadza afho Tshipise? Ndi _____.
 - A. phatshara
 - B. u xa mare
 - C. mulilo na duvha
 - D. maḍi a no khou fhisa

3. Ndi nnyi we a anetshela nga ha divhazwakale ya vhupo ha Tshipise? Ndi _____.
- A. Thilivhali
 - B. Vho Ailali
 - C. Vho Mbulaeni
 - D. Thupheyo
4. U ya nga ha luñwalo, tshisima tshi pfuluwa tsho itiwa mini? Tsho _____.
- A. dalelwa
 - B. ṭambelwa
 - C. fha~~t~~eledzwa
 - D. bvelela
5. Khotsi a muñwali ndi vho
- A. Thupeyo.
 - B. Ailali.
 - C. Mbulaeni.
 - D. Thilivhali.
6. Nangani ṭhalushedzo ya liambele lo taleliwaho nga fhasi. U tota tombo. U_____.
- A. fhisa
 - B. tsha
 - C. kovhela
 - D. rothela
7. Khombi yo wana phatshara ngafhi?
- A. Muswodi
 - B. Beitbridge
 - C. Tshipise
 - D. Tshitulipasi
8. Luñwalo lwo ñwaliwa nga
- A. Adivhaho.
 - B. Thilivhali.
 - C. Thupheyo.
 - D. Ailali.
9. Vho Mbulaeni vha shuma mushumode? U _____.
- A. reila
 - B. anetshela
 - C. gudisa
 - D. guda

[Turn over

LUAMBO

NANGANI IPFI LO TEAHO

10. Luñwalo lwo ñwalwa ____ Añdivhaho.
- A. nga
 - B. na
 - C. ha
 - D. kha
11. Vhagudi vho vha vha tshi khou tshimbila _____ mugudisi wavho.
- A. nga
 - B. na
 - C. zwa
 - D. lwa
12. Vho Añilali vho vhona ñwana wa nzie. Ñwana wa nzie ndi
- A. fhondo.
 - B. lunguvhi.
 - C. gai.
 - D. luukhula.
13. Thupheyo o _____ ñotshi.
- A. rea
 - B. rafha
 - C. luka
 - D. vhañda
14. Makhulu vha khou _____ thovho.
- A. luka
 - B. runga
 - C. kuya
 - D. rinda

VHALANI NGANEA NI KONOU FHINDULA MBUDZISO DZI TEVHELAKHO

Nga ña 18 Lambamai mahoñ a fhañ a mudavhini wa Ha Gabara ho ñangana thimu mbili dza bola ya milenzhe, Dzhalukato FC na Mugaladivha Strikers. Yo vha yo ñanganedzana ya makhotho. Vhatikedzi vho vha vho ambara gere dza thimu dzavho.

Fhañ a mudavhini, malogwane Vho Ntsieni na vhatambi vho vha vha tshi fhufhafhufha hu u ita nyonyoloso na u sumbedza one mafulufulu. Yori i tshi rwa awara ya vhuraru Vho Ntsieni vha tshi vhudzula tshiñiriri ha pfala dzikhombole na mifhululu ya vhatikedzi. Bola yori i tshi bva tshitendeledzini tsha mudavhi ha itea tshimangadzo. Mutambaphand a wa Dzhalukato FC ñirema, o takula bola ya luvhilo lwa gulu ya kuñana na mambule. Ho pfala muungo muhulu u

ngaho wa n̄otshi dzi bakoni. Ho vha hu u pembelela tshikoro nga vhatikedzi vha Dzhalukato FC. Fhaḽa mapalani milundavhuno Borosi, o sala e gana! o akhamadzwa nga tshikoro tsha ḽirema.

U pfa bemelelo iḽo, vhatikedzi vhe vha vha vhe n̄ḽa vho vundeḽanya gethe vha shoṽhela luvhandeni uri vha vhonevho. Vhalindi vha tshireledzo vho balelwa u langula itsho tshiimo. Ngomu mudavhini vhatambi vha Mugaladivha Strikers vho vhoneḽa vha tshi tou nga tsimba yo n̄aiwa ngeno vha Dzhalukato FC vho ḽala dakalofulu. Vhaṽaleli vho ḽo thoma u rwana nga mavili na nga dziphaphala. Nga u bonya ha iṽo, malogwane o ḽo imisa mutambo hu u itela tsireledzo ya vathu. O vhidza vhalangavhatambi Mpho na Dovhani a amba navho. Khuvhabvu dzo hwalelwa sibadela ngeno vhaṽwe vhatikedzi vho farwa nga mapholisa. Vhaṽaleli vho ḽo vhoneḽa vho isa mbilu muṽanani vhunga sa izwi vho vha vho lavhelela mutambo wa maṽhakheni. Nga iḽo ḽuvha dakalo ḽo shanduka zwililo. Mutambo wo ḽo fhiriselwa phanda.

15. Mutambo wa bola wo tambelwa ngafhi?
 - A. Dzhalukato
 - B. Ha Gambara
 - C. Mugaladivha
 - D. Ha Ntsieni
16. Dzina ḽa malogwane wa mutambo uyu ndi _____.
 - A. ḽirema
 - B. Vho Borosi
 - C. Vho Ntsieni
 - D. Mpho
17. Mutambo wo thoma nga _____.
 - A. matsheloni
 - B. awara ya u thoma
 - C. vhusiku
 - D. awara ya vhuraru
18. Vhaṽaleli vho rwana nga mini? Nga _____.
 - A. bhola
 - B. mavili
 - C. dzikhombole
 - D. mafhululu

19. U ya nga ha nganea, nga u bonya ha i_{to} zwi amba uri nga u _____.
 A. ongolowa
 B. vhudzula
 C. t_{av}hanyedza
 D. f_hirisela phan_{da}
20. Ipfi li re kha ngaena li ambaho zwithihi na mangadzwa ndi lifhio? Ndi_____.
 A. akhamadzwa
 B. balelwa
 C. hwalelwa
 D. t_{an}gedzwa
21. Ndi ngani malogwane vho imisa mutambo?
 A. U tsireledza vhatu vho_the.
 B. U itela uri Dzhalukato FC i kandeke phan_{da}.
 C. Vho vha vho no neta.
 D. U itela uri hu lidziwe dziphalaphala.
22. Borosi o sala e gana! Zwi amba mini? O _____.
 A. gwadama
 B. ima
 C. dzula
 D. ganama

LUAMBO

ISANI MAIPFU O TALELIWAHO NGA FHASI KHA LUAMBO LWA MUSANDA

23. Vhaven_{da} vho ri u fhedza u t_{ale}la bola vha yo l_a.
 A. d_iambusa
 B. zwa
 C. kungulusa malinga
 D. n_{en}ga
24. Vhana vha Musanda vha tikedza tshigwanda tsha Dzhalukato FC.
 A. Vhasiwana
 B. Vhalanda
 C. Vhakololo
 D. Vhaven_{da}

NEANI VHUNZHI HA IPFI LO TALELIWAHO NGA FHASI

25. Vho Borosi vho vhuya na muomva.
- A. maomva
 - B. miomva
 - C. dziomva
 - D. zwiomva
26. Malogwane o dzhia bugu a vhea goloini.
- A. mabugu
 - B. dzibugu
 - C. bugu
 - D. zwibugu
27. Nangani fhungo lo longwaho zwiga ho teaho
- A. Mulindavhuno o ri, “A yo ngo kora.”
 - B. “Mulindavhuno o ri, A yo ngo kora.”
 - C. “Mulindavhuno” o ri, A yo ngo kora.
 - D. Mulindavhuno “o ri, A yo ngo kora.”

VHALANI NYAMBEDZANO NI KONOU FHINDULA MBUDZISO DZI TEVHELAHO

Linwe duvha Tshilidzi na Ndivhudzannyi vho vha vha tshi khou ditshimbilela vha tshi dilela mihani vha tshi ya mudini. Vho mbo di thoma u haseledza nga gomelelo li re muvhunduni wa havho.

- Tshilidzi: Namusi li khou ntsha khovhe madini, ri do swika zwavhudi mudini?
- Ndivhudzannyi: Khonani yanga, a ri kondelele ri do awela musi ri tshi swika fha la munamedzani wa Siawoadza.
- Tshilidzi: Ngoho zwa naŋwaha a zwi fani na zwa miŋwe minwaha. Ri do tou pfi wa ha nnyi nga gomelelo leli vhathu?
- Ndivhudzannyi: Miŋwaha yo no thathekana i sa rothi, zwifuwo vhunga hu lone dudu lashu zwi do fara muri ufio?
- Tshilidzi: Vhabebi vhashu vha vho tou nga vha khou pandamedza zwisusu, vha vho twa vha dakani vha tshi khou kumba khwakhwa uri vha kone u nea zwifuwo.
- Ndivhudzannyi: Gomelelo la fano Dzhatsha li nga vha lo vhangela nga mini thama? Hu nga vha hu na zwe vhaaluwa na vhabebi vhashu vha tshinya zwone kani?

[Turn over

- Tshilidzi: Ngoho ndi ya uri tshi re hone tshi hone. Mulovha ngei muvhunduni wa Ha Mahuhushe yo tou **ṭopoṭa**.
- Ndivhudzannyi: Vhathu ngoho a vha laṭe ṇowa na danda. Ya nesa heneṭha Ha Mahuhushe ya bala u swika muvhunduni washu?
- Tshilidzi: Kha ri takule milenzhe, vhona yo tika ho tou swifhala he nzwii! **Ḳ**inwe duvha ri **ḑo** shashiwa.
- Ndivhudzannyi: Tshidinaho gomelelo heḲi Ḳi vho kwama nnyi na nnyi. Zwifuwo zwi vho tou tunḑelwa sa vhathu.
- Tshilidzi: Ri nga amba Ḳa kovhela khonani. Kha ri tende uri **Ḳ**inwe Ḳa maḑuvha Murena vha **ḑo** ri fhindula.
- Ndivhudzannyi: Kha ri takule milenzhe, vhakale vhari Ḳa kovhela laṭa mbaḑo vhusiku ndi dada Ḳi a luma.

Tshilidzi na Ndivhudzannyi vho swika hayani Ḳi tshi tota tombo. Vhori u swika vhunga vho neta vha **ḑ**ishela maḑi vha mbo **ḑi** isa marambo maṇweni.

28. Tshilidzi na Ndivhudzannyi vho vha vha tshi khoi ya ngafhi?

- A. Dzhatsha
- B. Siawoadza
- C. **Ḑakani**
- D. Muḑini

29. Zwiambi izwi zwi khou haseledza nga ha _____.

- A. kereke
- B. zwifuwo
- C. mivhundu
- D. gomelelo

30. Gomelelo Ḳine Ḳa khou ambiwa nga haḲo Ḳi kha muvhundu wa _____.

- A. Mahuhushe
- B. Dzhatsha
- C. Kerekeni
- D. Siawoadza

31. Tshilidzi uri muvhunduni wa Ha Mahuhushe yo tou **ṭopoṭa**. U khou amba i mini?

- A. Miri
- B. Pfulo
- C. Mvula
- D. Khovhe

32. U ya nga ha Ndivhudzannyi **ḁ**ulu **ḁ**avho ndi mini? Ndi _____.
- A. zwifuwo
 - B. gomelelo
 - C. zwisusu
 - D. khovhe
33. Musi Ndivhudzannyi a tshi ri vhatu kha vha laṽe **ḁ**owa na danda u khou amba uri mini?
- A. Vha vhulahe **ḁ**owa nga danda.
 - B. U ṽutshela zwi si zwavhuḁi.
 - C. Vha laṽe **ḁ**owa na danda.
 - D. **ḁ**owa na danda zwi vhe fhethuhuthihi.
34. Ndivhudzannyi na Tshilidzi vho swika hayani vho _____.
- A. shashiwa
 - B. ṽhaṽhekana
 - C. ḁishela
 - D. neta
35. Uri a ri takule milenzhe zwi amba uri mini? Kha ri _____.
- A. tshimbilese
 - B. dzule
 - C. ime
 - D. awele

LUAMBO

ḁADZISANI NGA IPFI ḁO TEHAO

36. Ane a isa marambo mariweni u vha o _____
- A. awela
 - B. eḁela
 - C. dzula
 - D. navha

ḁNEANI ṽHALUTSHEDZO YA THAI I TEVHELAHO

37. Thaii! Thavha i no **ḁ**amelwa nga zwandḁa! Ndi _____.
- A. mafhi
 - B. **ḁ**ama
 - C. vhuswa
 - D. tie

[Turn over

DADZISANI NGA IPFI LO TEAHO

38. Tshilidzi na Ndivhudzannyi vho namedza munamedza _____ vho neta.

- A. fhedzi
- B. arali
- C. ngauri
- D. naho

39. NANGANI FHUGO LI RE KHA VHUNZHI

- A. Tshifuwo tsho fa.
- B. Zwifuwo tsho fa.
- C. Zwifuwo zwo fa.
- D. Tshifuwo zwo fa.

40. NANGANI MAIPFI A RE KHA MUTEVHE WA ALIFABETHE WO TEAHO.

- A. gomelelo khonani milenzhe zwifuwo.
- B. khonani milenzhe zwifuwo gomelelo.
- C. milenzhe zwifuwo gomelelo khonani.
- D. zwifuwo gomelelo khonani milenzhe.

BLANK PAGE

BLANK PAGE